

Borba

Maribor, 18. maja 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50
za inozemstvo Din 10.—Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26
Telefon 29-70 Poštni čekovni račun 15.546 Izhaja vsak petek "Oglasi po tarifi"

Štev. 20

Naročnikom „BORBE“

Zamudnikom, ki še niso poravnali naročnine, pošljemo te dni obnem z opominom tudi položnico. Obnem prosimo vse prijatelje našega lista, naj nam terjanja ne štejejo v zlo, kajti list rabi nujno sredstev za svoj obstoj. Na plačilni točnosti naročnikov je zgrajena sigurnost kalkuliranja režijskih stroškov, ki so v primeri z nizko naročnino res veliki. Dvakrat da, kdor hitro da, bodi geslo vseh naših naročnikov. Zagotavljamo, da v borbi za nacionalne in socialne pravice našega malega človeka ne bomo omahnil, vendar nam morajo priskočiti na pomoč prav tisti, ki so na tem najbolj zainteresirani. Ne smatrajte kljub težkim časom, ko je vsak dinar potreben, naše terjanje kot običajno nadlegovanje kakega kapitalistično dobro fundiranega lista. »Borba« je revna in nima razen svoje borbenosti nikakih podpornikov: razen svojih naročnikov!

Poravnajte zaostalo naročnino za „Borbo“

Kot idejno glasilo naše nacionalno-socialistično misleče slovenske in jugoslovenske generacije je »Borba« v neštetihih slučajih zagrabila tam, kjer se je obzirnost ali pa bojazljivost ostalega tiska zaustavila. Naš list se bori s skromnim svojim obsegom za čistost našega nacionalnega življenja, njegova naloga je pobijanje vseh izrodkov napačno pojmovanega gospodarskega liberalizma; kjer so socialno močnejši, je »Borba« vedno ob strani šibkejših. »Borba« je glasilo tistih zdravih sil v našem narodu, ki bodo prej ali slej z elementarno silo premagale vse nasprotnike velike, močne in v srcih državljanov zasidrane jugoslovenske monarhije pod žezlom svitile dinastije Karadjordjevičev. Kdor se strinja s temeljno mislijo naše borbenosti, mora postati naš naročnik. Kdor pa je že v krogu naših naročnikov, naj ne pozabi, da je tistih šest dinarjev mesečne naročnine vreden prispevek k tej borbi za omenjene cilje.

Starim naročnikom kličemo iz gornjih razlogov: poravnajte zaostalo naročnino in pridobivajte novih naročnikov za dobro, narodu in državi koristno stvar!

Boj skepticizmu!

Za novi realizem v naših inteligenčnih krogih — Delavec, malomeščan in kmet pričakujeta ožjega sodelovanja z nacionalno mislečo inteligenco

Ena največjih napak, ki jih vidimo v naših inteligenčnih krogih, je brez dvoma tisto skeptično gledanje na svet in okolico, ki ga je že pokojni Cankar v svojih nesmrtnih spisih tako ostro in pošteno običal. Je to neki maloburzijski snobizem, ki pa nima prav nikake podlage. Ni ga namreč vprašanja, da ga izvestni krogi ne bi takoj proglasili za gordijski voz: ali ga pustiš na miru ali pa ga presekaš! Ker ga presekat ne upajo, ostane vse zamotano kakor je bilo od vsega početka. Eno izmed teh vprašanj je tudi vzpostavitev intimnejšega stika med meščanom, delavcem in kmetom, kajti ta stik je prvi pogoj resničnega narodnega občestva. Naša inteligenca, zlasti mlajša, vse preveč filozofira za okni kavarn, namesto da bi se podala v svrhu študija razmer v valoveče življenje. Živimo v dobi preloma dveh svetov: na eni strani razpada kapitalistično-liberalni duhovni svet v svoje prvine, medtem pa se nosilci njegovih idej še niso vzdramili, da bi se pripravili na ono, kar mora neizbežno priti po vseh zakonih narode. Sedanja doba zahteva od vsakega naroda, da strne svoje vrste, da pomeri svoje moči v sebi in na zunaj ter da se tako temeljito pripravi na pričetek novega občestva. Tu pa prihajamo do najskrajnejše meje, ki je v požrtvovalnosti in samozatajevanju mogoča zlasti pri inteligentu: postati moramo ponižnejši, da bomo lažje cenili ogromno funkcijo fizičnega delavca, kmeta kot hranitelja celokupnega naroda, obrtnika in vse druge tvorce narodnega blagostanja. V presoji teh funkcij s strani inteligenčnih krogov mora nujno nastati preobrat, če hočemo sanirati naše precej razdrapano razmere, v kolikor se to tiče družabne povezanosti med plašmi in stanovi v narodu.

Predvsem je v boju za novi realizem potrebno, da pridemo do novega odnosa inteligenta napram priprostemu človeku iz naroda. Naj si nikdo več ne domišlja, da mu daje doktorska diploma ali pa maturitetno spričevalo že pravico do nekega preziranja vseh onih, ki so sicer po naravi inteligentni, a se ne morejo izkazati s spričevali. Če je že potrebna obzirnost napram takim ljudem, tem večja mora biti baš iz razlogov srčne kulture napram najpriprostejšim ljudem iz sredine našega naroda. Nikdo ne sme čutili grenkobe frakarskega prezira, in marsikateri inteligent bo videl, kako bodo žarela lica priprostih ljudi, če bo spregovoril z njimi tudi takrat besedo, ko ne bo ravno kandidiral v kakem okraju... Naši ljudje so tako hvaležni za vsako lepo besedo in zlasti za vsak poučni razgovor, da roben predstavnik naše narodne inteligence ne bi smel zamuditi eventualne prilike, zaplesti se v razgovor z delavcem, kmetom, obrtnikom in malim človekom. Tu je široko polje tistega anonimnega prosvetnega dela, ki ga sicer nikdo ne more honorirati z odlikovanji, ki pa v svojih uspehih nudi najlepše zadovoljstvo. Kolikokrat je pi-

sec teh vrstic moral z gnevom v duši gledati, kako je »inteligenca« po naših malih mestih in trgih malikovala samoljublju v posebnih sobah ondotnih gostilen, ne da bi se bil eden ali drugi izmed njih pobrigal še za tiste, ki so sedeli po »sankih«, pa bi bili tako potrebni dobrega nauka, in naj bi že tudi bilo pri čašiči dobrega vinca. Ne čudimo se, da se stena tega medsebojnega separiranja ni znižala! Vsak je ostal v svojem krogu in bili so časi, ko se je s takim stališčem še morda izhajalo. Doba, v kateri danes živimo, zahteva povsem novega človeka, človeka neposredne akcije in ne fraz, človeka vedrega optimizma in globoke vere v bodočnost Naroda in Države. Vse to pa bo prišlo samo tedaj, če bomo znali premagati v sebi takozvane inteligenčne predsodke.

Komur je bil dan talent za študij, ki ga je potem končal v prvi vrsti v svojo korist, še ne sme misliti, da nima nobenih dolžnosti napram narodu, v katerem mu je omogočeno delovanje in izkoriščanje pridobljenih zakladov znanosti in ved. Srednja in visoka šola pa ga nista opro-

stili njegovih dolžnosti napram narodnemu občestvu. To velja v prvi vrsti za mlado generacijo naše inteligence, ki se po večini vse preveč lovi za fantomi neklih družobno-reformnih tvorb, pozabljajoč pri tem, da je stvarnost sedanosti aktualnejša kot vsaka irealna koncepcija v negotovi bodočnosti.

Otrešiti se vseh predsodkov, živo zagrabiti v polno življenje, slehernemu človeku iz naroda biti dober vzgled in še boljši svetovalec, to hodi prvi pogoj za vzpostavitev tolikanj potrebnega stika med inteligenco in priprostim delovnim človekom. To bo tem lažje, ker stiskajo velik del naših inteligentov prav tako težke socialne skrbi kakor delavca, kmeta in obrtnika. Če smo že »unificirani« glede teže življenjskega boja, za kaj ne bi doživeli še »unifikacijo src in rok«. Duševni delavec se trajno ne more izmikati posledicami velikega trenja naše dobe, zato je najpametneje, da poda roko bratu — delavcu in kmetu ter obrtniku, da bi na ta način strnjena fialanga ene volje in ene moči služila keristno narodu, kralju in državi.

To je marksizem!

Iz Hendrijk de Manove „Psihologije socializma“ — Porazne ugotovitve bivšega belgijskega marksista

Znani bivši pravoverni učenec Karla Marxa, belgijski socialist Hendrijk de Man, je v svojem velikem delu »K psihologiji socializma« napisal o marksizmu sledeče:

»Internacionalizem, ki ga je propovedoval marksizem, je doživel svoj bankrot. Ta internacionalizem je v praksi privedel do nacional-separativističnih socialističnih gibanj, ki nimajo med seboj nobene povezanosti. Pravi internacionalizem pa ne more vzkliti niti iz gospodarskega razvoja, še manj iz razredne borbe. Socializem, kakor ga pojmujejo marksisti, se nahaja danes v globoki krizi. Predvsem je iskati vzrok temu v dejstvu, da socializem ni več ideal, za katerega se pristaši žrtvujejo, nego se smatra kot sredstvo, s katerim se dosežejo osebni cilji. Časi so se spremenili. Po dobi žrtvovanja brez koristi je prišla doba koristi brez žrtve. Namesto pridigarjev in Mesij so se pojavili »funkcionarji« in koristniki. Shdikati so postali »kšeft«, stranke so se spremenile v »aparate«, iz naivnih idealistov so nastali sposobni praktiki... Gladni želodci nekdanjih socialističnih idealistov so se spremenili v debele trebuhe socialističnih arivistov in bogatlinov.

Delavsko gibanje — nadaljuje v svoji vestnosti opazovanja Henrik de Mann — se je »poburžujilo«, zahvaljujoč predvsem socialističnim stremuhom, ki se rekrutirajo iz delavskih vrst. Nič ni z mo-

ralnega stališča tako ogabno in za delavsko gibanje tako nevarno, kakor sindikalna in strankarska birokracija. To sindikalno in strankarsko funkcionarstvo je nosilec razpada in razkroja delavskih gibanj v vseh državah. Marksistična obrazložitev razredne borbe kot nositeljice bodočega socialističnega gibanja je vseskozi pogrešna. Iz tega pa se mora sklepati, da je marksizem kot zvezda vodnica delavskega gibanja zatonil.

To je sodba bivšega ortodoksnega marksista o marksizmu. Ker nam naši rdečkarji le preveč očitajo, da jih točemo z demagoško priklicanimi argumenti, smo jim servirali nekoliko ostrejšiše kisline, ki pa nosi »nefašistično« etiketo. Zelo poučna pa je razlaga Hendrijk de Mana tudi za naše racionalno čuteče delavce, da bodo sodrugom tem lažje servirali resnico o propadajočem marksizmu. Delavci bodo potem že lahko presodili, ali in če je še pametno, obešati se za planke potaplajoče se ladje.

MINISTER G. ULMANSKY PRI NAS.

Te dni se je mudil v Velenju minister za šume in rude g. Ulmansky. Izrazil se je zelo povoljno o rudniških in električnih napravah. Ogleдал si je tudi borna stanovanja rudarjev v rudarski koloniji na Lilijskem griču ter nekaj najrevnejših obdaril.

Zunanjepolitični pregled

Jugoslavija.

Smotreni zunanji politiki g. Jevtić a se imamo zahvaliti, da je nastopila v našem odnosu do inozemstva doba stabilizacije in izgraditve vseh tistih vezi, ki jih z ozirom na naš geopolitični položaj nujno potrebujemo. Balkanskemu paktu je sledilo njegovo potovanje v Turčijo in Bolgarijo, sedaj je v Beogradu konferiral z zunanjima ministroma Rumunije in Turčije o bodočih akcijah v Ženevi, v kratkem sledi oficielo potovanje našega zunanjega ministra v Pariz in obratno obisk francoskega zunanjega ministra Barthou-a v Beogradu, skratka: že dolgo ni bilo tako plodne aktivnosti v naši zunanji politiki kakor v teh dneh. Če pomislimo, da se kljub pristrčenemu razmerju do Francije in ostalih zaveznikov v Malj artanti nikjer ne oddaljujemo tudi od drugih držav — nasprotno, beležiti moramo celo razveseljivo zблиževanje z Nemčijo — nas res mora obdajati prijetna zavest, da je vodstvo zunanjih poslov v res dobrih rokah. Odločnost, ki jo je naša vlada pokazala zlasti v vprašanju nesramne madžarske pritožbe pri Društvu narov, češ, da Jugoslavija ruši z raznimi obmejnimi incidenti srednjeevropski mir, je na pravem mestu. Naša kraljevska vlada je storila prav, ko je odpoklicala svojo delegacijo za sklepanje trgovinske pogodbe iz Budimpešte. Kdor nas nesramno denuncira, ne da bi očistil masla svojo lastno glavo, ne rabi naših gospodarskih koncepcij!

Avstrija.

Odkar so v sosedni Avstriji uveljavili novo ustavo stanovske države v smislu papeške enciklike »Quadragesimo anno«, se opozicija narodnih socialistov in socialnih demokratov pridno udejstvuje na svoj način s kaljenjem miru po dnevu in po noči. Petarde pokajo dan za dnevno, oblasti nimajo nikjer miru, demonstracijo tu, demonstracije tam, ves aparat za drag denar po koncu, to je slika današnje Avstrije, ki je po zaslugi njenih voditeljev, predvsem pa Starheimberga in Dollfussa, postala politična kolonija Italije in duhovna kolonija vaticanskega mesta. Nacionalno misleče nemštvo pa se noče sprijazniti s tem dejstvom, prav tako nezadovoljni pa so marksisti, ki jih je vlada takorekoč decimirala.

Francija.

V Clermont-Ferrandu se je vršil pred par dnevi velik kongres radikalsocialistov, ki je končal s formalno zmago bivšega ministrskega predsednika Herriota, v resnici pa je bil zmagovalec podpredsednik Couderet, ki je s celotno skupino somišljenikov obrnil stranki hrbet na slični način, kakor sta storila Marquet in Deat takrat, ko sta zapustila socialiste ter ustanovila takozvano nesocialistično stranko. Značilno za polom levičarsko-meščanske ideologije v Franciji je, da se Herriot, Sarriot in bratci tako boje razpusta zbornice, da gredo v okvirju vlade nacionalne unije z Doumergueom čez drn in strn. Zatajili so Briandovo koncepcijo zunanje politike in vsa druga načela, samo da ostanejo v vladi in tako onemogočijo za gotovo dobo volitve, ki bi z ozirom na moralno obremenjenost stranke s Staviskim morale končati s porazom za ves levičarski kartel. G. Doumergue si lahko zadovoljno mane roke, ker mu radikalsocialistična ptička ne more zleteti iz njegove kletke...

Bolgarija.

V Bolgariji imajo zopet politično krizo. V sobranju vlada taka razcepljenost političnih strank in stranic, da »odtehtovanju« med političnimi prvaki ni konca ne kraja. Veliko hrušča je bilo okrog demisijske radikalnega prometnega ministra Kosturkova, kar je parlamentarna frakcija agrarcev smatrala za povod, zahtevati še več portfeljev. Nezadovoljnost je pa prav tako velika pri demokratih, kakor pri narodnih liberalcih, tako, da je ministrski predsednik Mušanov v končnem presekal gordijski vozlož obracunavanja z demisijsko celokupne vlade. Mož

Avstrija preganja koroške Slovence

— „Kulturni“ avstrijski Nemci in „barbarski“ Slovenci
Dajmo jim energičnega odgovora!

Na Koroškem vladajo razmere, s katerimi bi se po vsej pravici morala baviti manjšinska komisija Društva narodov. Odkar so hajmverovci neomejeni gospodarji Koroške in odkar je na čelu deželne vlade prosluli »Heimatkämpfer« general Hülgerth, preživljajo koroški Slovenci, ki so v lojalnem izpolnjevanju svojih državljskih dolžnosti dali Dollfussu celo moralno podporo, težke ure in dneve svojega nacionalnega obstoja. Višek vseh nesramnosti pa je dosegel »Sicherheitsdirektor« polkovnik Barger s tem, da je brez vsake resnejše motivacije zabranil pevske prireditve, prijavljene glasom »Koroškega Slovence« povodom bivanja pevcev »Ljubljanskega Zvona« na Koroškem dne 10. t. m. Omenjenega dre bi se bile imele vršiti velike slavnosti koroških slovenskih pevcev v Št. Rupertu pri Velikovu ter pri Šmihelu. Dne 12. t. m. je bila napovedana taka slavnost pri Št. Jakobu v Rožu in za dne 13. t. m. v Borovljah. Polkovnik Barger je motiviral svojo prepoved s pripombo, da so razmere v tem delu Koroške teko razdrapano, da ne more dati nikakega dovolila.

Ta prepoved slovenske pesmi v našem Korotanu je dovolj značilna za avstrijske razmere, o katerih pa lahko rečemo, da niso razdrapano samo na Koroškem, nego po vsej Avstriji. Zdi se, da zvezna vlada na Dunaju sploh nima nobene moči! Koroški deželni glavar lahko dela v svojem vilajetu, karkoli se mu vzljubi, in najsi so v nevarnosti tudi dosežani korektni odnašaji med obema državama. Avstrijski mogotci pa se naj zavedajo, da bo Jugoslavija pravilno reagirala na ta najrovejši izpad alpinsko-nemškega in nemškutarskega življa napram slovenski narodni manjšini. Posebno pa smo legitimirani za to Slovenci, ki moramo gledati, kako na eni strani uživajo naši Nemci vse pravice svobodnega kulturnega udejstvovanja v svojih zvezah in društvih, dočim je onstran meje zabranjen nastop enega samega okteta ljubljanskih pevcev. Naj vedo v »kulturni« Avstriji, da naše oblasti dne 5. t. m. niso prepovedale gostovanja

kvarteta graške Uranije v Ptuj, ker so Jugoslovenci pač »barbari«, da ne govorimo o drugih takih prireditvah.

Naj nam nikdo ne očita, da delamu našemu vzglednemu ministru zunanjih zadev, gospodu Jevtiću težkoče s tem, da razpravljamo javno o zadevi, ki tangira dve sosedni državi. Klic krvi je jačji kot vse drugo, zato nam bodi dovoljeno, da predložimo javno protiukrepe, ki bi utegnili spametovati zblaznele koroške oblastvenike. Ker je zvezna vlada prepovedala na svojem ozemlju širjenje in uvoz »Slovenskega Naroda« in »Jutra« ter s tem odvzela naprednemu delu koroških Slovencev dnevno časniško čtivo, bi bilo najumestnejše, da naše oblasti kot odgovor odvzamejo poštni debit listom »Neues Wiener Journal«, »Neue Freie Presse«, »Tagespost«, »Interessantes Blatt«, »Wiener Bilder«, »Neues Wiener Tagblatt« ter »Illustrierte Wochenpost«. Smo z novinarskega in kulturnega stališča za svobodno cirkulacijo časopisja. Če pa sosedna država jemlje našemu človeku naše časopise iz prezirno šovinističnih razlogov, potem ne sme biti nobenih obzirnosti, to pa tembolj, ker smo v sedanjih časih dolžni upoštevati tudi našo plačilno bilanco, ki je enostranski uvoz avstrijskih časopisja prav gotovo ne zboljšuje. Nikjer ni zapisano, da bi morali Jugoslovanci podpirati dunajski židovski in črno-rumeni tisk, zato je treba pritisniti tam, kjer jih v resnici zabolijo. Smo prepričani, da bodo koroški Slovenci lahko zopet svobodno peli našo pesem v tistem trenutku, ko bodo stopili naši merodajni faktorji na rep avstrijskemu tisku in s tem na avstrijske žepe. Dovolj je teh provokacij, ki jih mi v interesu dobrega sožitja z Avstrijo prav gotovo ne želimo. Če dunajska vlada, ki uganja dozdnevno dvojničeno manjšinsko politiko, ne more in ne zna napraviti reda, je to njena stvar. Besedo glede odgovora imajo sedaj merodajni činitelji naše države, ki ne smejo gledati kulturnega propadanja naše slovenske narodne marššine na Koroškem.

Kakani in naši marksisti

Sarajevska delavska zbornica je vrnila po marksistično par dinarjev za kakanske žrtve Duhovit epigram na račun socialistične „darežljivosti“

Kako brezsrčni in zakrknjeni so marksistični »bonci« po raznih socialnih ustanovah, je razvidno iz satiričnega epigrama, ki ga je v zvezi z »darežljivostjo« sarajevske Delavske zbornice objavilo beograjsko marksistično »Radničko Jedinstvo«. Prokleta slabo so se morali v denarju oddolžiti upravniki večmilijunskega budžeta imenovane zbornice, da je zapisano na njih naslov sledeče:

Na rudare što su tužno pali
Komora nam teško se razžali:
Prilog dade na njenom oltaru —
Taman ko za klavir u Mostaru!
Al' od kog — i to je dosta ipak —
Druge njene ne daše ni šipak.
Jer Komore — kao svi što znaju —
Samo grabe, al' ništa ne daju.

ima precej izgledov, da bo zopet prejel mandat za sestavo nove vlade. Zdi se, da bi tudi Bolgarija potrebovala slični avtoritativni režim, kakor ga ima Jugoslavija. Strankarstvo ni kaj prida za visoko kulturne in glede tradicij bogatej-

Kakor je iz gornjega duhovitega epigrama razvidno, so dali gospodje marksisti »za svoje« sotrpine toliko in z isto gesto kakor za kako krokarijo nekie v Mostaru. Druge zbornice — zatrjujejo verzi — niso dale »ni šipak«, kajti zbornice umejo grabiti in ničesar ne dajo. Komentar si naj napravijo naši delavci sami! Delavski trpini pod in nad zemljo pa si naj zapomnijo, kako skrbe v dnevnih težke nesreče za njih in svoje ljudje, ki imajo socializem dnevno na ustih, ne pa tudi v srcih. Praktični socializem pa ni zadeva ust, nego src!

PRIJAVE ZA »BOJ«.

Združenie borcev Jugoslavije »Boj« v Mariboru sprejema prijave članstva v svojem tajništvo na Aleksandrovi c. 30 ter potom trdk Geč & Gnus, Glavni trg. Jakob Perhavec, Gosposka ulica 9 ter Pinter & Leonard na Aleksandrovi cesti, kjer so na razpolago tudi prijavnne tiskovine. Prijave je z ozirom na to, da se bo ustanovni občni zbor vršil v najkrajšem času, oddati na navedenih mestih vsaj do 23. t. m.

DANAŠNJI ŠTEVILKI

je priložena slika z zboru »Boja«, 10. maja v Celju.

še narode, zato bi se v Sofiji že tudi morali enkrat spametovati. Finančno in gospodarsko stanje Bolgarije ni kaj rožnato, tak parlamentarizem pa prav gotovo nič ne koristi obnovitvenim težnjam vlade.

Kapla nas kliče!

Utrujmo našo nacionalno in državno mejo

Obmejna Kapla nas kliče, da se v dobi, ko onstran meje »Südmarka« in »Schulverein« intenzivno potujčujeta drobce našega naroda, odzovimo se klicu našega poštenega, priprostege in v svoji narodni zavesti utrjenega ljudstva. Pustimo vse medsebojne malenkostne prepire, nehajmo biti dne 10. junija vsaj za en dan »liberalci« in »klerikalci«, »kapitalisti« in »proletarci«, bodimo samo eno: zavedni Jugoslovani in pojdimo med naše brate, da se bodo razveselili in okrepcali za nadaljnje borbe, ki jih čakajo na predstraži Jugoslavije. Le tako bomo manifestirali svojo povezanost s kmetiskim ljudstvom, iz katerega smo izšli. 10. junij mora biti na Kapli velik praznik jugoslovanske obmejne pripravljenosti in nacionalnega zanosa. Meja nas kliče, zato vsi 10. junija na divno Kaplo!

Protiverska kampanja v Sovjetski Rusiji narašča

Kakšne posledice more roditi divja kampanja proti verskemu čuvstvovanju naroda, je razvidno iz dejstva, da je v Sovjetski Rusiji opažati nov val verske poglobitve, ki daje boljševikom povod za novo kampanjo proti verstvu. Boljševiki nimajo kruha za stradajoče, zato pa imajo na razpolago borbena sredstva proti verstvu. Ob zadnjih velikonočnih praznikih ruskih pravoslavnih bratov, so bile po mestih cerkve in katedrale tako nabito polne, da so ljudje na cestah pravljali svojo pobožnost. V procesijah so opazili celo priznane boljševike. To je napotilo vlado, da je izdala dekret, po katerem se mora delovanje zveze brezbožnikov oficielo podpreti. V Moskvi so zaprli 12 cerkva, v območju Volge pa so mnoga svetišča spremenili v komunistične klube. 42 duhovnikov so aretirali, ker so poučevali verouk, kar je v Sovjetski Rusiji po državnih zakonih strogo zabranjeno. V boljševiškem paradizu je itak skoro vse zabranjeno, kar je kulturnemu človeku sveto, le umiranje od gladu v hekatombah je menda še dovoljeno. Ubogi ruski narod, kedaj se boš oretsel svojih židovskih in azijskih valptov!?

Zabljak ima svoj avtomobil

Živimo v dobi triumfa avtomobila, to da nikdo ne bi mislil, da imamo v Jugoslaviji kuriozum svoje vrste: mala varočica Zabljak u Zetski banovini je dobila, kakor piše nikšička »Svobodna misao«, svoj prvi avtomobil, last trgovca Jovana Pekića. Prihod prvega samodreča je bil za tamkajšnje prebivalstvo velik dogodek. Prebivalci so se zbrali mahoma na trgu ter so ovenčali prvi avtomobil v svoji sredi s cvetjem in zelenjem. Starec Rašo Karadžić se je veselil — menda nekoliko nezaupljiv — v to moderno vozilo, nakar so ga v triumfu vozili po selu. V znak priznanja je stisnil šoferju en napoleonor. Ljudje so se tega dogodka tako razveselili, da so »izpalili« iz svojih revolverov običajni »šenklok«. Iz tega je razvidno, da je naš narod v svoji priprostosti tako nepokvarjen, tako pristen, da ga civilizacija še res dolgo ne bo pokvarila

Narodna strokovna zveza, Maribor

Sodna ulica 9 — dvorišče

Uradne ure tajništva so od 1. januarja dalje

dopolodne od 9. do 12. ure

popoldne od 15. do 19. ure.

ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dop.

Levičarska literatura, strup za mladino...

Literatura negacije in razkroja nima mesta v naših javnih knjižnicah - Tudi v Mariboru ni vse v redu

Obiskovalci raznih javnih ljudskih knjižnic so se mogli zlasti zadnjih letih prepričati, da je v teh naših takozvanih prosvetnih žariščih marsikaj, česar noben dober nacionalist svojemu narodu ne bi mogel želeti: na stotine in stotine levičarske originalne in prevodne literature, ki se je prav posebno udomačila v mlajši generaciji bravcev. Povsem jasno je, da ta literatura, ki jo — žal — tudi naša založništva iz profitariskih razlogov hvalijo preko meje, ne more imeti nikakega dobrega upliva na mladega človeka, ki je šele na tem, da si izgradi polagoma okostje svojega svetovnega nazora. Pa ti pride tak kulturbojševski ali proletkultski literat in opisuje današnje družbo v tako ogabnih potezih, kakor zamore to recimo zrani boljševski žid Ilja Ehrenburg, da se mora mlademu človeku tudi realno sedanjost s svojimi dobrimi stranmi priskutiti do dna duše. Posledica je, da je v mladi duši brazda že izorana, v katero bo naknadno kak marksističen agitator vrgel svoje kaljivo seme. V naši državi imamo celo vrsto založb, ki jim je glavni smoter propagiranje marksističnih in polmarksističnih edicij, gre seveda za židovske »maherje«, ki jim je glavni cilj zastrupljanje ljudstva. Čudimo se, kako more v nacionalnih krogih tako upoštevan list kot beograjska »Politika«, sprejemati skoro polstranski inserat, v katerem ponuja na bombastičen način neka židovska založba Marxov »Kapital« v »ljudski izdaji« za nekih 400 Din. Ali gospod Ribnikar res nima več nobenega sramu, da pusti v inseratnem delu delati med našim kmetskim ljudstvom reklamo za idejo, oziroma ideologijo, ki jo v celi Evropi že zametujejo med staro šaro? V Beogradu je grešila zlasti rdeča založba »Nolit«, ki je osrečila tudi Jugoslavijo z Remarkovo pacifistično mevžarijo »Na zapadu rič novega«, da ne govorimo o drugih prevodih destruktivne literature. Knjigarnariji so v mnogih slučajih nasedli in tako smo našli te in take knjige še s primerno reklamo v njih izložbenih ok-

nih. Ali se je potemtakem čuditi, če je mlajša generacija začela nekako malikovati pred raznimi boljševskimi in polboljševskimi beletristi? Ta literatura je književnost golega materializma, naturalistično-sadistične in negativne analize »sedanjega družabnega reda in družbe«, pobude njenega kritizma pa nišo v etičnem stremljenju po zboljšanju, nego v stremljenju po destruktivnem uničevanju. Ali je res potrebno, da ponujajo na našem književnem trgu mladini tendenciozna dela raznih avtorjev kakor so na primer: Heinrich Mann, Ernst Toller, Tucholsky, Feuchtwanger, Döblin, mažaštvo raznih »asfaltliteratov«, čijih vrednost ne presega vrednost polpovprečne literarne reportaže? Saj so vendar francoski, ruski, angleški, italijanski in nem-

ški klasiki in klasičisti najboljše čtivo prav za mladino, tako, da ji res ni treba ponujati proizvodov degeneriranih možganov! Ali res ni več smisla za romantiko? Mladina, ki ne čuti romantično-heroično, ne pomeni sploh nič za svoj narod. Naš jugoslovanski narod šele dobiva svoje bodoče obličje. Skozi vse težave sedanjosti se bomo preborili do popolne sinteze jugoslovanstva edinole v duhu romantične borbenosti, ki je prvi pogoj za udejstvovanje mlade generacije. To naj bi si zapomnili vsi, ki upravljajo naši mladini pristopne knjižnice.

V Mariboru imamo dve knjižnici, ki si te naloge niste svesti. To je knjižnica Delavske zbornice, ki jo itak upravljajo narodu škodljivi marksisti, in pa Ljudska knjižnica, ki jo je v nezdravem duhu vodil do zadnjega občnega zbora znani mariborski odvetnik, bivši orjunaš, sedaj marksist Dr. Avguštin Reisman, Mišlimo, da bi bilo potrebno, pregledati te knjižnice prav natančno ter določiti, kaj sme čitati mlajši rod in česar mu vsaj za enkrat ni treba prelistovati. To ni nikako »reakcionarstvo«, kakor bodo rekli gospodje okrog marksističnih glasil, to je zahteva, ki se iz razlogov nacionalno-heroične vzgoje naše mladine mora upoštevati.

Bojevniško gibanje in realna politika!

Nekaj misli o novem ljudskem gibanju

Ker smatramo, da je treba razčistiti z načelnega stališča pozicijo, ki jo v našem javnem življenju pričinja nesporno zavzemati »Boj«, združenje borcev Jugoslavije, nam bodi kot skromnim pionirjem brezkompromisnega jugoslovanstva dovoljeno, da tudi našim bravcem raztolmačimo pomen in vlogo tega bojevniškega gibanja. Je namreč čisto postranska stvar, ali so komu taki pojavi prav ali ne, zadeva je tako važna, da kot ideološko glasilo nacionalno-socialnega gibanja moramo spregovoriti v tej zadevi, ki ni in ne more biti spekulativna konfiguracija v našem političnem življenju, saj so načela »Boja« tako jasno izražena, da ne more o končnih intencijah biti nobenega dvoma.

»Boj« je nastal kot nekaka reakcija na ono politiko, ki je sicer sprejela šesto-

januarski manifest kot svojo osnovo, ne da bi vladarjeve težnje osvojila v poslednji konsenzu svoje delavnosti. Bilo bi odveč, obtoževati in negativno kritizirati, ker taka kritika ne dovede do spoznanja realnih dejstev. Nesporno pa preostane po takem razglabljanju činjenica, da so strankarski okvirji pretresni za ventiliranje pozitivno-energetičnih sil naroda, to pa tembolj, ker je pri političnem liberalizmu izposojeni okvir politične organizacije obledel in nima v širokih narodnih plasteh tiste privlačnosti, ki je potrebna za aktiviranje narodnih sil v smislu heroične dinamike. Naš narod je narod junakov. Teh junaških potez ne more zabrisati niti doba mirnega ustvarjanja za plugom, v delavnici, v rudniku, za pisalno mizo, v laboratoriju, skratka, nikjer, kajti osnovna vrlina jugosloven-

skega človeka je in ostane požrtvovalnost v službi kralja in domovine. Tu ni razlike med Srbi, Hrvati in Slovenci. Zgodovina je sicer zahtevala, da so se pripadniki enega in istega naroda borili na raznih frontah in v raznih taborih, toda zgodovina je tudi zapisala, da so Srbi, Hrvati in Slovenci vršili povsod svojo dolžnost, čeprav je bilo čestokrat zelo bridko, vršili to svojo dolžnost v službi tuje nadvlade. V trenutku pa, ko je nekdanja podonavška monarhija končala svojo vlogo, je naš narod prav tako razumel svojo novo nalogo. Zgodovina je priča, da so Hrvatje in Slovenci v kaosu l. 1918. brez teatralnih gest tako dolgo čuvali naš nacionalni teritorij, dokler viteška srbska armada z njenim mladim vrhovnim komandantom, prestolonaslednikom Aleksandrom na čelu ni definitivno zavarovala takratnih še proviziornih mejnikov na zunaj. Bodimo odkriti: ali ni bila prav ta spontana pripravljenost stotisočev naših mož in fantov po vseh novih pokrajinah Jugoslavije najefektnejša pomoč pri urejevanju takratnih razdrapanih razmer? Ali smemo biti tako nehvaležni, da teh vrlin ne bi hoteli sedaj priznati?

Jasno je, da tisočeri dobrovoljci in ostali borci izza one dobe ne morejo stati ob strani, ko se na podlagi kraljeve volje evoluirajo celokupno naše življenje. Kdor je tvegala za to nacionalno državo svoje življenje, ima po ideologiji borcev najmanj toliko pravico s svojimi močmi prispevati k zgradbi velike Jugoslavije kakor tisti, ki so l. 1918. v nekoliko varnejših pozicijah prisotvovali veliki Žetvi zgodovine. Polom demoparlamentarizma in 6. januar sta storila še svoje, da je pričela v analogiji s sličnimi pokreti v Franciji, Nemčiji itd. pronicati tudi v naši državi ideja o strnjeni patriotski falangi dobrovoljcev, udeležencev svetovne vojne in mladih borcev — rezervistov. To ni politično gibanje, kakor ga slikajo njegovi nasprotniki, zlasti pa vrsti niki polpreteklega političnega liberalizma, to gibanje je historična nužnost, kakor tudi francoski bojevnik v organizaciji »Croix de feu« niso politična, nego strogo patriotska organizacija. **Dolžnost vsakega pravega patriota pa je, da roti, opominja, svari in grmi, dokler se razne speče sile ne vzdramijo.** Tako je prišlo do ustanovitve »Boja«, čegar voditelji stalno naglašajo, da jih iz te poti ne spravi nobena sila. Služiti Kralju in veliki Jugoslaviji je kategoričen imperativ za vsakega bojevnika, ustvariti ogromno armado Kralju do fanatizma udanih bojevnikov za sveto in pravično stvar našega mirobljubnega naroda pa spričo mednarodne situacije tako važna naloga, da »Boja« pri tem nikdo ne bi smel motiti, če mu je varnost države na zunaj in znotraj še količkaj pri srcu. Naša doba zahteva razgibanost ljudstva, predvsem pa stalno in aktivno pritrjevanje politiki, ki jo je fundiral s svojim zgodovinskim manifestom naš ljubljani vladar. Ne more biti dvojnega patriotizma, prav nemo-goč pa je kak super- ali celo monopol-patriotizem. Ker pa bojevnik naglašajo poleg nacionalne jugoslovanske note prav posebno še socialno plat našega nacionalnega vprašanja, ne najdemo v tem gibanju prav nič, kar bi moralo delati nam in drugim nepotrebnih skrbi.

DELO.

Izšla je 1. številka IV. letnika glasila Narodne strokovne zveze. Številka vsebuje več idejnih člankov, zanimiva pa so tudi poročila podružnic, iz katerih je razviden silen porast pokreta. »Delo« urejuje tajnik NSZ tov, Vladimir Kravos, naroča pa se za naslov: Ljubljana, Miklošičeva c. 22-1.

NOVO DELO GARIELA D'ANUNZIJA

je študija o pasjem lajanju. Slavni italijanski pesnik ugotavlja, da je lajanje pasji jezik. V tem se je pokazal na precej zastarelega, kajti na to so prišli že zdavnaj pred njim. Vidi se, da je velikemu geniju zmanjkalo snovi, ki jo zdaj išče na pasjih poljih.

ČEČKOSLOVAŠKA JE PREPOVEDALA

uvažanje in čitanje Knauerjevega konverzacijskega leksikona in dr. Goebelsovo brošuro »Prebujajoči se Berlin«.

Delodajalci, spomnite se brezposelnih intelektualcev! Dajte jim dela, dajte jim kruha!

Sokolsko društvo Maribor II., Pobrežje

V nedeljo, dne 20. maja 1934 ob 14. (2.) uri na Trgu svobode

T O M B O L A

Din 3000, Din 1500 in več drugih dobitkov. Tablice Din 2.50.

Črna

SESTANEK DELAVSTVA.

Preteklo nedeljo je bil v Črni sestanek delavstva, včlanjenega pri NSZ. Udeležilo se ga je prav lepo število članstva, ki je pozorno sledilo izvajanju domačih referentov, kakor tudi poročilu delegata centrale tov. Mikeca iz Maribora. Na sestanku se je sklenilo, da bo v kratkem organizirano v Črni delavsko zborovanje v večjem obsegu.

Celle

SESTANEK ČLANSTVA NSZ.

V nedeljo 13. t. m. se je vršil v dvorani Narodnega doma sestanek članstva podružnice Narodne strokovne zveze v Celju. Udeležilo se ga je izredno veliko število članstva, kakor tudi simpatizerjev našega pokreta. Sestanek je otvoril in vodil predsednik celjske podružnice NSZ tov. Janežič, ki je uvodoma pozdravil vse navzoče, prav posebno pa še predsednika NSZ tov. Juvana iz Ljubljane in predsednika mariborske podružnice NSZ tov. Tone Bajta. Za njim je govoril tov. Juvan, ki je na prav umljiv način obrazložil navzočim vse težave s katerimi se bori delavstvo in podal smernice, kako si bo delavstvo ustvarilo lepšo bodočnost. — Tov. Bajt iz Maribora pa je v temperamentnem govoru ožigo-

sal vse one, ki si lastijo primat nad delavstvom, pri tem ga pa po raznih »internacionalnih« načelih pošagajo uničevati. Oba govornika sta za svoje besede žela aplavz navzočih. — Nedeljski sestanek je prav jasno pokazal, da je tudi v Celju nastopil preobrat pri delavstvu in da ne bo dolgo, ko bo vse delavstvo pod zastavo Narodno-strokovne zveze.

POPRAVEK.

Temeljem člena 26. zakona o tisku Vas pozivamo, da z ozirom na notico, natisnjeno v Vašem tedniku števil. 16 z dne 20. aprila 1934 na četrti strani v prvem stolpcu pod naslovom »Čujte in strmite!« natisnete v smislu člena 27. zakona o tisku sledeči popravek: Ni res, da smo izumili v svoji tovarni nov racionalni način povečanja proizvodnje blaga, pri čemur se delavci nečloveško izrabljajo, res pa je, da smo si nabavili moderne avtomatične tkalne stroje in z lahkoto posamezni delavec dela hkratu na 6, oziroma na 8 strojih. — Ni res, da bi se bila ena delavka po eni uri dela zgrudila v nezavest, res pa je, da ni nobena delavka v naši tovarni padla v nezavest.

Z odličnim spoštovanjem:

Mariborska tekstilna tvornica
Maribor

Karo

Gosposka ulica 13

Stavbeniki, hišni posestniki, tovarnarji, obrtniki ter vsi, ki nameravajo zidati, svoje hiše in posestva preurediti, posetite bogato prebrano zalogo vsakovrstnega rabljenega železja, strojev, orodja, cevi, stebre za verande in balkone, traverze, kakor pločevinasto železje, žermentice, transmisije, zobnata kolesa itd. Opozorjam posestnike avtomobilov, da imam veliko izbiro nadomestnih delov, pribor itd. v zelo dobrem stanju. Pripoporoča se

JUSTIN GUSTINČIČ,

Maribor, Tattenbachova 14.

ZOV SA JADRANA.

V Splitu izhaja že tretje leto štirinajstodnevnik »Zov sa Jadrana«, glasilo Organizacije jugoslov. nacionalne mladine. — List prinaša aktualne članke, ki se nanašajo na naš pokret. — Urejuje tov. Celimir Pezeli, naroča pa se na naslov: Split, Radičev trg 3-I. — List najtopleje priporočamo!

Koroška pomlad

Spomini koroškega dobrovoljca

Druga nesreča za naš pohod preko Ljubelja je bila, da je takrat lilo in snežilo, da smo bili vsi premočeni do kože. Ali to nas ne bi smelo motiti pri našem pohodu na Koroško! Ob določenem času 29. aprila 1919 bi morali zgodaj zjutraj istočasno s slovenskimi četami, ki so stale vzhodno in jugovzhodno od Borovelj napasti in zavzeti Borovlje. In je bila tu naša tretja nesreča, da nismo imeli za poveljnika kakega Hanibala, ki je nekoč v starih časih prekoračil Alpe kljub strminam in prepadam, kljub mrazu in dežju. Mi smo se zbalii dežja in snega in smo počivali ure dolgo v vasi pod Ljubeljem. Tako smo prišli na določeni kraj, odkoder bi napadli Borovlje mesto zjutraj, šele opoldne. Bilo je prepozno! Nemška posadka je že odbila napad slovenskih čet, ki so prodirale proti Borovljam od vzhoda. Bile so to čete generala Maistra. Mea culpa... Če bi pripeli pravočasno, bi Borovlje padle v naše roke.

Ko smo prišli 29. aprila 1919 opoldne v narodno zavedno vas Št. Janž v Rožu, so prebivalci izobesili slovenske trobojnice. Naš poveljnik, ki ni imel nikakih zvez s četami, ki so se bojevale vzhodno Borovelj, ni vedel čigave so Borovlje. Zato je poslal nekemu boroveljskemu

veljaku pismo, v katerem pravi, naj se Borovlje udaja brez boja. Ob koncu pa je zagrozil, da naj se v nasprotnem boju ljubeljske čete! — Žalostna je bila tistega dne usoda slovenskih prebivalcev v Št. Janžu. Zastave, ki so jih izobesili nam v pozdrav, so morale kmalu izginiti. Iz zasede so pričeli streljati na slovenske vojake, zvečer pa je bilo v plamenih nekaj hiš, zažganih od nemških tolp...

Naš napad na Borovlje.

Sredi popoldneva istega dne smo začeli prodirati iz Št. Janža v smeri Svetna vas—Borovlje. Ko bi bili vedeli, da so Nemci že dopoldne odbili napad naših vzhodnih čet, bi vsak naš napad opustili kot brezupen. Tako pa smo hoteli prodirati dalje, proti — Celovcu. O, Hanibal!

Mene je zadela najtežavnejša, zato pa tudi častna naloga. Z vodom 30 mož in dveh ročnih strojin sem moral preko Drave, da zasedem s severne strani most pod Humberškim gradom, ter tako omogočim prehod Ljubeljske čete preko Drave v smeri proti Celovcu! Bil je to velikopotezen, strateški načrt! Nihče pa ni računal s tem, da je bila tega dne že vsa severna stran Drave zapadno od Celovca v nemških rokah. Brez godrnjanja sem prevzel vodstvo voda. Sprl pa sem se s poveljnikom, ko mi je odvzel del mojih koroških dobrovoljcev, s katerimi sem delil vse trpljenje pri Področici. Mesto njih sem dobil nekaj Dolencev, ki so mi bili popolnoma tuji. Ali ukloniti sem se moral povelju in usodi! Ko smo prešli s čolnom Dravo proti Humberškemu mostu, so pričeli nekateri

mojih vojakov zaostajati. Le kakih petnajst jih je bilo dobrih in zanesljivih. Korakali smo kakor kaka gosja procesija. Kmalu smo ujeli štiri nemške vojake. Šli so, ne sluteč velike »nevarnosti« na izprehod v dežju. Ker niso bili nič boljši od onih naših, ki so zaostajali, so se vдали brez boja. Moji vojaki so bili tega uspeha zelo veseli. V svoji slovanski prešernosti so delili med nje kruh in cigarete, ker so vedeli, da Nemci stradajo. Marsikateri mojih vojakov je bil takrat ponosen, da je v Jugoslaviji, češ: imamo, pa lahko damo.

Kmalu smo zapazili sovražno topniško baterijo, ki je pridno pošiljala granate in šrapnele v smeri proti Št. Janžu in Svetni vasi. Nemški bateriji smo se približali na par sto korakov, ne da bi nas bili opazili. Pripravili smo se na napad. Porazdelili smo se v dve skupini. Prva naj bi napadla od severne strani, druga pa z zapadne. Hoteli smo vso baterijo zajeti. Tovariš Pak, koroški dobrovoljec se je kot bivši avstrijski topničar že veselil, kako bo s sovražnim topom streljal na — sovražnika. Tu sem kot poveljnik voda storil usodno napako. Drugi skupini sem dodelil za komandanta neizkušenega podoficirja. Bolje bi bilo, da bi ta drugi vod vodil v boj sam, kakor mi je svetoval tudi poročnik Lojze Ude, eden naših najboljših in najpogumnejših častnikov na Koroški fronti.

Ker so se bile krog topov nabrale tudi ženske in otroci, smo oddali prve strele v zrak. Toda s tem smo opozorili Nemce na pretečo nevarnost. Nemci so takoj pričeli streljati proti nam, mi smo pa napravili juriš. Ali bilo nas je premalo!

Druga skupina sploh ni posegla v boj, temveč je v zasedi ležala in čakala. Pri moji skupini pa nas je jurišalo le kakih osem do deset, drugi pa so se poskrili...

Petdeset korakov od topov, smo se morali ustaviti. Imeli smo prve ranjenecce. Druga skupina je še vedno čakala. Vzdigem se in jih na ves glas pozovem k napadu. Nič. Takrat zadene tudi mene prva svinčenka, k sreči samo v mišičevje na stegnu. Bilo mi je vseeno in porovno sem se dvignil in pozval drugo skupino k napadu. Zadel me je druga svinčenka in mi zdrobila kost v zgornjem stegnu. Poročnik Ude in narednik Pangeršič sta me zanesla v bližnji hlev. Nemci so streljali za nami tako, da sta me morala večkrat spustiti na tla, da sta obvarovala mene in sebe pred strelji.

Naši vrli bojevniki so se morali umakniti. V rokah Nemcev sva ostala kot težko ranjena narednik Babnik in jaz. Tudi četa, ki je ostala na južni strani Drave, se je morala umakniti. Streljali so na njo celo iz hiš. Iz zasede ustreljen je takrat padel hrabri štabni narednik Vilenpart. S koliko neupogljivostjo in neustrašenostjo so se borili ostanki mojega voda, bi moral opisati posebej. Bili so res junaki. Vsem onim pa, ki so bili strahopetci, ko je šlo za domovino, naj odpusti ta greh! Dobra majka Slava, ali pa naša Gospa sveta...

Nemci so se pozneje v moji navzočnosti čudili naši drznosti, da smo se upali preko Drave na severno stran. Naš napad in občudovanje naše drznosti sta opisana tudi v Perkonigovi knjigi »Ein Volk in Not« in v Pregljevi »Umreti nočejo«.

Kulturne beležke

Pod tem naslovom bomo odslej poročali o vseh važnejših kulturnih prireditvah našega mesta in objavljali ocene nam poslanih publikacij.

Ob zaključku gledališke sezone

S predstavo »Vijolice z Montmartra« je naše gledališče tokrat zaključilo že sredi maja svojo enajsto sezono. Zanimiv je pregled dela našega gledališča v tej sezoni, ki je bilo pod vodstvom g. Radovana Brenčiča nad vse uspešno. Mariborsko gledališče je bilo v subvenciji zelo zapostavljeno, vendar je žilavost upravnika in igralcev premagala vse težave in ohranila nivo gledališča na zavidni višini. Tudi mariborska gledališka publika je podprla gledališče z vsemi močmi in tako pokazala, da hoče imeti še nadalje svoje gledališče, ki je eminentno važnosti posebno za obmejni Maribor. Gotov del publike, ki si ne mara kvariti »okusa« pri mariborskih predstavah, pa je ostal tudi topot ob strani.

Začeli in končali so z močnimi deli. Kot prva je prišla na oder Krleževa drama iz patriarhalnega življenja zagrebških »zgornjih«, »Gospoda Glembajevi«, kot zadnja pa Ibsonova »Nora«. Obe predstavi moramo šteti med najboljše in sta obe pomenili kulturni dogodek za naše mesto. Močno noto že po vsebini močnim delom, pa so dali poleg domačih najboljših moči še umetniki — gostje. »Glembajevi« je režiral naš največji režiser dr. Gavella, pri »Nori« pa smo imeli priliko videti stebra zagrebške drame, naša rojaka go. Podgorsko in g. Nučiča. — Med tema dvema deloma smo imeli priliko videti še komedijo iz angleškega življenja »Roksi«. Vesela stvar, ki zahteva predvsem dobrih igralcev. Čapkovi »R. U. R.« so bili kar dobra predstava. Istotako je bila na precejšnji višini Vombergarjeva »Voda«, ki se kot delo odlikuje po lepem motivu, kot predstava pa po zelo dobrem igranju. Uprava se lahko ponaša, da je imela v repertoarju tudi opereto »Rože v snegu«, ki se je igrala prvič v Jugoslaviji in kot druga v Evropi. Desetletnico Cankarjeve smrti so na dostojen način proslavili z njegovo dramo »Kralj na Betajnovi«. »Deseti brat« v Delakovi dramatizaciji je doživel največ predstav. Stvar pa ni bila prikazana posrečeno in ni prišla. Istotako so igrali dramatizacijo romana »Pop Spira in pop Circa«. Opereta »Studentje smo«, je privabila v hišo precej ljudi, vendar ni bila ne po libretu, pa tudi ne po glasbi kaj pomembnejša. Za gostovanje gg. Gjuke Trbuhovića in Gorskega so ponovno dali opereti »Orlov« in »Grofice Marice«. Tijardovičeva opereta »Mala Floramy« je doživela velik uspeh, istotako »Vijolice z Montmartra«, kjer je uspešno gostovala naša rojakinja gđ. Družovičeva. Po glasbi je bila močnejša »Stambulska roža«. »Okence«, komedija, ki je prikrojena bolj za blagajno, ni preveč napolnila

gledališča. Devalovo »Gospodično« lahko štejemo med najboljše predstave letošnjega leta. »Scampolo« je dosegel z debutom gđc. Rasbergerjeve močen izraz. »Natalija« ni bila prav posrečeno izbrana za obletnico velikega ruskega naturalista Turgenjeva. Kot operno delo je bilo »Gorenjski slavček«, v katerem sta gostovala g. Neralič in ga. Kovičeva. Igralsko in snovno se je dobro približevala zaključku sezone Götzova komedija »Hokuspokus«. »Stari grehi« niso bili nič posebnega, občinstvo jih preveč vidi na diletantskih odrih, zato ne kaže, da bi jih gledališče jemalo v svoj repertoar. Kot mladinska dela so bila uprizorjena »Trnjulčica«, »Kralj Briljantin« in »Jurček«.

V repertoarju nismo videli obljubljenega »Hamleta«, pa tudi ne »Slehnika« in še drugih, ki jih gledališče radi tehničnih zaprek ni moglo dati. Vendar je bil program vseh uprizoritev v celoti dober. Prvačila je vsakor drama in v tem pogledu moramo pripomniti, da si je gledališče že vzgojilo tudi publiko.

Med režiserji sta se najbolj uveljavila od naših g. J. Kovič in g. Skrbinšek. Med igralci pa so bili najbolj vidni gg. Skrbinšek, P. Kovič, M. Furijan in J. Kovič, ki so ustvarili v mnogih stvareh mestoma nepozabne like. Med mlajšimi je vodil g. Nakrst. Od žensk je vodila v dramih gđc. Kraljeva, pa tudi ga. Zakrajškova, v opereti pa gđc. Udovičeva in gđc. Barbičeva. V opereti sta bila med moškimi dobro izrazita g. Sancin in g. Harastovič.

Tako je minila enajsta sezona. Moramo reči, da je bila dobra. Gledališče je rešilo svojo nalogo, upamo, da ga podpreta prihodnje sezono občinstvo, pa tudi oblast bolj kot doslej.

Tone Starč.

Trebitch-Lincoln, kralj pustolovcev

Evropa se je otrsela znanega žida, sedaj »budističnega svečenika«. — Nekaj iz njegovega življenja.

Kakor znano, love Američani na vse pretege proslulega gangsterja Dillingerja, ki jim je zginil izpred oči, kakor da bi ga bila požrla zemlja. Ko so se razširile vesti, da je Dillinger pobegnil na neki ladji v Evropo, je bila takoj odrejena stroga preiskava vseh ladij. V kanadijskem parniku »Duchess of York« sicer niso našli zloglasnega bandita in strahu vseh ameriških policajev, pač pa se je izkazalo, da je to ladjo izbral za svoje potovanje v Evropo največji pustolovec 20. stoletja, znanl Trebitch-Lincoln, sedaj budistični menih Kao Kun, v čigar spremstvu so našli še pet »učencev« in »učenk«.

Ob izbruhu vojne je bil Trebitch-Lincoln cenzor za madžarsko pošto v angleškem ministrstvu pošte in telegrafa. To delo mu pa ni bogve kako prijalo, zato ga je zlorabljal v vohunske svrhe. Postal je sloviti vohun. Kmalu nato je pobegnil v Ameriko, kjer se je

udejstvoval v protiangliški propagandi. Tu se je končno izkazalo, iz katerega vzroka da je pobegnil iz Anglije. Trebitch-Lincoln je bil ponarejevalec menic. Amerikanci so ga aretirali in poslali v Anglijo, kjer je moral odesetiti tri leta.

Po vojni je prišel v Nemčijo. Tu se je udeleževal kot agent-provokater, dokler ga niso Nemci razkrinkali ter izgnali. Dolgo časa ni bilo o njem ničesar več slišati, ko se je njegovo ime zopet pojavilo, toda to pot ni bil več Trebitch-Lincoln, nego Kao Kun, »pobožni« menih Bude. Kot budistični svečenik

je živel v nekem kitajskem samostanu. V tem svojstvu pa se je pridno udeleževal tudi političnih bojev na Daljnem vzhodu. Bil je tako goreč častilec velikega Bude, da ga ni motilo, biti obenem finančni svetovalec in politični vodja Južne Kitajske, vendar zatrjujejo, da je zaslužil ogromne vsote tudi s tihotapstvom — orožja.

NAJLEPŠA ČEDNOST JE ZVESTOBA DOMOVINI IN ČASTNI BESI!

Gospod z brado in še kaj

V osrčju našega mesta lahko naletiš vsak predpoldne na markantnega gospoda: je to trebušast mož s kratko brado, ki hodi z jerbasom od »štanta do štanta« in zbira »štantovske« ostanke za svoje ljubljene domače živali — mačke. Oskrbovanje mačk je njegovo edino in najnapornejše delo.

Je pa nekaj drugega, kar tega gospoda visoko dviga nad druge navadne zemljane: gospod so dobro situirani, imajo lepo dvonadstropno hišo, povrh pa še denarja v raznih bankah v Mariboru in Gradcu. Po preobratu je gospodu Graz tako prirastel k srcu, da bi brez Gradca gospodovo srce najbrž ne utripalo več. Sploh gospod v Mariboru samo telesno stanujejo, začetek in konec njihovega dejanja in rehanja pa je v ljubljani — Avstriji. Kar je bil temu gospodu do prevrata Maribor, to mu je od prevrata dalje Gradec. Ko so določevali nove državne meje, je gospodu skoraj počilo srce od bridkosti nad »izgubljenim« Mariborom. — Ob prevratni dobi pa je skozi žipo okna na gospodovi hiši šinila enkrat celo svinčenka in se zarila v zid. Po mnenju bradatega gospoda so to storili »die verdammten Serben«. (Kadar se namreč jezi na Slovence, jih ne imenuje niti »die Windischen«, temveč kratkomalo — »Serben«.) Notranje okenske šipe gospod še do danes niso zamenjal, pa tudi luknja v zidu je še taka, kakršna je bila. Gospod verno čuvajo ta dva znaka »der windischen Kultur«, ker pravijo, da bo to že še prav prišlo. »Ljubez« do poprevratnega Maribora se je gospodu tako zarila v srce, da gospod še danes kupuje vse potrebščine do zadnje drobtinice v — Gradcu. Pa jim je v Mariboru tudi težko kaj kupovati, ko pa — kakor sami pravijo, »oni« — ne znajo »kein Wort windisch«. Pravijo tudi, da jim ni treba znati kaj drugega, kakor samo »die Sprache des Herrenvolkes«.

kajti »mit den Windischen oder Serben hab' ich nichts zu tun, wer aber mit mir sprächen will, der muss deutsch kennen.«

Po so se je gospod s tem svojim stališčem le vrezali. To pa je bilo takrat, ko je bilo v Mariboru še več zavednosti. Zgodilo se je namreč, da so prišli k bradatemu gospodu neki drugi gospod z magistrata in so hoteli imeti pojasnilo radi neke prošnje, s katero so si bradati gospod hoteli pridobiti neko koncesijo. Pa so se tedaj slovensko ogovorjeni gospod razjezili: »Ich kann nicht windische — in se obrnili. Obrnili pa so se tudi gospod z magistrata. — a koncesija je šla po vodi... Tako so storili ta magistratni gospod tedaj, ko je bilo v Mariboru še nekaj narodne zavesti.

Ker gospod niso sami dobili koncesije, so dali lokal v najem. Vlekli so vsak mesec iz pretirane najemnine lepe denarce in jih nosili v — Gradec. Najemniki pa so po vrsti propadali.

Pa je letos bradatemu gospodu zagrozila nova nevarnost: novi obrtni zakon je raztegnil svojo moč tudi po gospodovem lokalu, ki baje ne odgovarja novim predpisom. Prišla je komisija. Tudi tu je gospod uveljavil načelo: »Wer mit mir sprechen will, muss deutsch kennen!« Lokale in hišo je komisija pregledala in gospodu — ugodila.

Pa se je le naša neka organizacija, ki se je proti odločbi komisije in njenega urada pritožila. Toda kaj to mar gospodu, ki ima — denar! Vpregel si je dobrega advokata in zmage si je svest!

Sam pa še naprej kuka skozi luknjico v šipi, opazuje odprtino na zidu ter čaka na čase, ko se bo lahko uveljavil s temi zgodovinskimi argumenti »über die windische Kultur«. Tedaj, — tako pravi, — mu tudi na rešitev druge instance ne bo treba čakati...